

Velfærdsteknologi og innovative eksperimenterende læringsrum

– set i et sundhedsfremme- og bæredygtighedsperspektiv

Helle Storm, Lektor, Ernæring og Sundhedsuddannelsen, University College Sjælland og Helle Hillers, Lektor, Ernæring og Sundhedsuddannelsen, University College Sjælland¹

Kontekst

Udgangspunktet for alle delprojekter under VIOL-projektet på uddannelsen til ernæring og sundhed har været at omlægge særlig udvalgte undervisningsforløb med henblik på at forandre, forbedre og videreudvikle nogle konkrete moduler, der kan bidrage til de studerendes læring og kompetenceudvikling.

Konkret er der på uddannelsen arbejdet med at styrke de studerendes kompetencer til at arbejde med professionsrelevante velfærdsteknologiske løsninger og til kritisk analytisk at forholde sig til barrierer og etiske udfordringer i den forbindelse. De velfærdsteknologiske løsninger knytter sig bl.a. til fødevarer- og serviceproduktion, fødevareresikkerhed og -kontrol. Derudover arbejder de studerende med digital teknologi i relation til ledelses- samt interne og eksterne kommunikationsopgaver. Endvidere indgår velfærdsteknologiske løsninger i relation til forebyggelse og sundhedsfremme, herunder selvmonitorering og telesundhed, i undervisningen.

I denne casebeskrivelse trækker vi på erfaringerne fra deltagelse i et forsknings-, udviklingsprojekt, hvor genstandsfeltet har været innovative og eksperimentelle læringsrum med udgangspunkt i en teoretisk kontekst med empiriske afsæt i studenterinitierede, offentlige konferencer, der afholdes af studerende på studieretningen Ledelse, fødevarer og service (LFS) på modul 10 (5. semester).

Som involveret i processen skriver vi dels som en del af det tværfaglige undervisningsteam, der har rammesat og udviklet konceptet², og dels som deltagere i forsknings- og udviklingsprojektet under VIOL³, hvor vi har haft særlig fokus på de studerendes, underviseres og forskers evaluering heraf.

Modulet rammesættes af temaet: **"Ledelse, kvalitetssikring og økonomi"**, hvor selvledelse og selvudvikling og relationelle kompetencer er væsentlige dimensioner i arbejdet med modulets læringsmål i sammenhæng med velfærdsteknologi. Undervisersteam og uddannelsesleder valgte derfor, at netop i dette modul var det relevant med et eksperimenterende og

¹ For kontakt til forfattere: Helle S., hst@ucsj.dk, Helle H., hhi@ucsj.dk

² Det tværfaglige undervisersteam har bestået af: cand. brom Anette Kamuk; Fødevareresikkerhed og risikovurdering, cand. Pæd. Jesper Danhøj; Organisation og ledelse, cand. techn. Soc. Helle Hillers; Miljø- og miljøregulering og cand.mag. Helle Storm; Strategisk kommunikation, UCSJ, Ernæring og Sundhed, Ankerhus.

³ I forsknings- og udviklingsprojektet indgår lektor ph.d., Finn Sommer, Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, Roskilde Universitet, cand.mag. Helle Storm og cand. techn. Soc. Helle Hillers, UCSJ, Ernæring og Sundhed, Ankerhus.

studenterinvolverende studieføløb: Ledelses- og managementopgaver, der knytter sig til produktudvikling, fødevarerikkerhed og -kontrol samt serviceydelser i privat og offentlig regi, indgår i en tæt sammenhæng med strategisk kommunikation og social interaktion og deraf udsprang ideen med en konference som eksperimenterende læringsrum.

Teoretisk afsæt

De indledende antagelser om konferencen har haft flere teoretiske afsæt. Primært er den inspireret af UNESCO's definition og læringsdesign for 'Uddannelse for Bæredygtig udvikling'. (Madsen, 2013; Wals et al, 2009; Wals, 2012). I læringsdesignet peges på fire dimensioner, der bør indtænkes i et lærings- og innovationsdesign:

1. Den *integrative dimension*, der bl.a. fremhæver koblingen af lokale, regionale og globale hensyn samt koblingen af miljø, økonomi og sociokulturelle perspektiver.
2. Den *kritiske dimension*, som bl.a. er en spørgende tilgang til mønstre, rutiner og økonomisk vækst.
3. En *transformativ dimension* med bl.a. fokus på empowerment og deltager ressourcer, der understøtter en reflekteret tilgang til bæredygtige livsstile og værdier samt
4. En *kontekstuel dimension*, hvor bæredygtig udvikling behøver en rekonstruktion i forhold til de faktiske forhold, steder og mennesker. (jf. også Wals, 2012, s. 11)

Disse fire dimensioner kan yderligere operationaliseres gennem teorier om aktionsforskning (Aagaard Nielsen et al, 2006), der kombinerer deltagelse, forskning og praksisudvikling med en fremtidsforestilling. Tillige gennem teorier om organisatorisk forandring (Agyris, 1999), praksisfællesskaber og læring (Lave & Wenger, 2003; Wenger, 2004), som fokuserer på de muligheder, der ligger i at indtænke kontekst og deltagelse i de studerendes læring. Endelig bidrager teorier om social innovation med et særligt blik på metoder, der er med til at styrke de studerendes 'foretagsomhed' og selvstændige handlekompetencer (Kirketerp, 2009; Engelstrøm, 2007). Kernen i disse tilgange er, at de fokuserer på, at læring ikke alene er et personligt anliggende, men er en vigtig dimension i kulturelt formede, situerede og materialiserede praksisser (Illeris, 2013; Matthiesen, Møller & Nielsen, 2014; Staunæs, 2014). Dette iværksættes ved, at de studerende ideudvikler, afholder og evaluerer en offentlig konference ud fra arbejdstitlen: "**Fødevarerikkerhed, bæredygtighed, ledelse og velfærdsteknologi**".

Formål

Formålet med den omlagte undervisning har været at styrke de studerendes kompetencer til at indgå i en netværksstyret organisation inden for bl.a. fødevarer- og serviceområdet og at arbejde med sammensatte projektledelses- og kommunikationsopgaver samt velfærdsteknologiske løsninger.

De eksperimenterende læringsrum har derudover det overordnede formål at give de studerende mulighed for at inddrage erfaringer og problemstillinger fra deres praktikforløb på modul 9 og kvalificere de studerende yderligere til innovationsarbejdet på modul 11 såvel som praktikforløbet på modul 12. Intentionen med konferencen på modul 10 er dermed at identificere relevante problematikker også baseret på egen praksis og styrke de studerendes interne og eksterne netværk og samarbejder.

Endvidere har formålet været at give de studerende mulighed for at synliggøre egen faglighed og profession såvel internt og eksternt. Synliggørelsen sker internt på studiet og i UCSJ ved at invitere undervisere og medstuderende fra andre moduler med til konferencen og eksternt ved at invitere udvalgte faggrupper og interessenter, lokalsamfund, og NGO'er samt deres netværk.⁴ De studerendes kontakt med fagfolk og professionelle, ministerier og forskningsinstitutioner i forbindelse med bidrag til oplæg til selve konferencen kan yderligere bidrage til at skabe samarbejder også på længere sigt.

Mere konkret var målet at sikre et 'outcome', hvor:

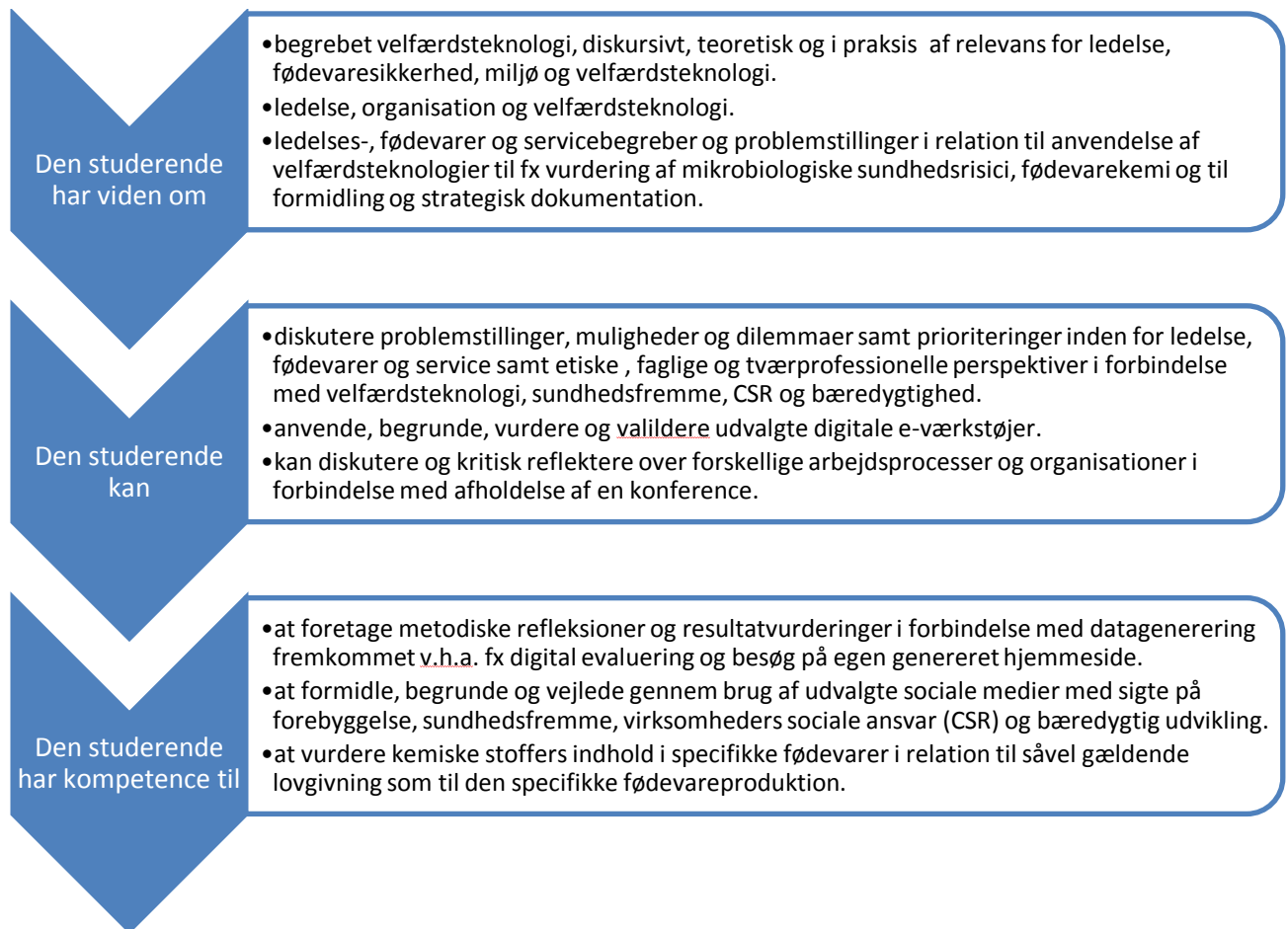

Fig. 1: Specifikke læringsmål relateret til den omlagte undervisning på modul 10, Ledelse, Fødevarer og Service

Innovation af konferencekoncept

⁴ Fx inviterede interessegruppen Noah specifikke deltagere med til konferencen "Fødevarernes karneval", der blev afholdt i efteråret 2013.

Ideen til konferencekonceptet blev udviklet af underviserteamet på baggrund af de studerendes gentagne ønsker om at kunne 'brande' sig i forhold til deres faglige profil og arbejde med at udvikle egne ledelses- og samarbejdskompetencer.⁵

I forlængelse af modulets overordnede tematiske ramme: *Ledelse, kvalitetssikring og økonomi* har underviserteamet derfor valgt at konkretisere den tematiske ramme og arbejde hen mod en studenterdreven offentlig konference ud fra fire rammesættende greb:

Det *første* greb er, at de studerende fra gang til gang *konkretiserer arbejdstitlen til en specifik konferencetitel*. Antagelsen er, at det giver de studerende mulighed for at arbejde innovativt og normativt med deres profession og at det giver eksempler på, hvordan studieretningen bidrager til noget, der rækker ud over uddannelsen og som har såvel samfundsmæssig som professionel relevans. Den bagvedliggende præmis er således, at konferencekonceptet skal tage afsæt i de studerendes engagement i aktuelle udfordringer og problemstillinger bl.a. med baggrund i deres praktikerfaringer, der kan medvirke til at forbedre og forny praksis.

Det *andet* greb er, at de studerende skal fungere som *én samlet projektorganisation*, idet de studerende som hold skal arbejde mod fælles mål og udvikle den fælles konference med workshops.

Det *tredje* greb er, at de studerende får udpeget en *intern samarbejdspartner*, nemlig modul 4, som arbejder med samme genstandsfelt, og som både indgår i konferencen som primær målgruppe, og er involveret i konferencen i form af levering af et fagligt produkt, som er en egen udviklet video/fotostory relateret til den aktuelle konferences hovedtitel.

Det *fjerde* greb er, at de studerende forholder sig *undersøgende, reflekterende og teoretisk afprøvende til egen og holdets praksis*. Refleksioner over egen praksis sker gennem den efterfølgende modulopgave, der er en del af modulets formelle krav.

Derfor udgør de identitetsmæssige, relationelle og professionsfaglige refleksionsspørgsmål, som de studerende løbende stiller under konferenceforløbet og efterfølgende i modulopgaven et vigtigt læringspotentiale i forhold til de udfordringer, de studerende møder undervejs i processen.

Identitetsmæssige spørgsmål:

Hvad sker der, når jeg samarbejder med andre medstuderende mod et fælles mål? Hvordan kan jeg bidrage til at analysere og dokumentere det, der sker? Hvordan arbejder jeg under tidspress? Hvordan oplever jeg det at kontakte eksterne som oplægsholdere og sponsorer? Hvordan har jeg det, når jeg skal træffe ubehagelige beslutninger? Når jeg fx skal bede medstuderende om at ændre form?

Relationelle spørgsmål:

Hvilke ressourcer har vi på holdet, vi kan inddrage? Hvad betyder den konkrete organisering og ledelsesfordeling for resultater og processen? Hvad betyder de konkrete rammer og

⁵ På modul 7 (det første modul på studieretningen) afholdes et fremtidsværksted med de studerende, hvor de forholder sig til deres studiemiljø og deres faglige profil, såvel på individ-, institutions- som på professionsniveau. Her understreger de studerende, at de ønsker at tydeliggøre deres faglige profil både internt på studiet og for omverdenen.

forhold i uddannelsen for, hvordan konferencen lykkes, og hvilke barrierer, der viser sig undervejs?

Professionsfaglige spørgsmål:

Hvilke forandringer og forbedringer fører det med sig at gøre brug af velfærdsteknologiske artefakter, viden og processer i fx arbejdet med fødevarerikkerhed og strategisk kommunikation? Hvordan kan studiet på LFS medvirke til en bæredygtig udvikling, og hvad ligger der egentlig i det? Hvilken integreret og integrerende kobling er der til velfærdsteknologi, CSR og en bæredygtig udvikling?

Studenter- og underviserroller

Det samlede forløb har bestået af flere forskellige pædagogiske og didaktiske tilgange. Således indgår teoretiske oplæg, fagorienteret og praksisrelateret undervisning samt virksomhedsbesøg side om side med de studerendes projektarbejde og refleksionsprocesser gennemført i teams og individuelt af de studerende relateret til arbejdet med konferencen.

De studerende har endvidere påtaget sig forskellige organisatoriske roller, herunder forskellige teamfunktioner, funktionen som projektledelse og projektleder samt mødeleder, konferencier og konference- og workshopsfacilitatorer. Ligeledes har underviserteamet påtaget sig forskellige organisatoriske funktioner i forløbet: konsulent-, styregruppe-, underviser-, coach- og vejlederfunktioner.

Ved siden af processen med at opbygge en konference med et antal workshops er der således blevet fastholdt en underliggende fagundervisning. Dele af fagundervisningen knytter sig direkte til konferencen fx økonomi, organisation, personaleledelse og strategisk kommunikation, mens andre fagelementer har haft en logik og et rationale, som fagligt set gør dem helt nødvendige for modulet. Fx faget fødevarerikkerhed, som er et helt grundlæggende og fundamentalt fag for mad og måltidsproduktion og den gode smag, og hvor fødevarerikkerheden både har relevans i forhold til konferencerne *"Havet som spisekammer"* og *"Fødevarernes karneval"*.

Overordnet set bestod de studerendes proces omkring velfærdsteknologi i tre hovedfaser, jf. figur 2, der viser indholdet og tidsforløbet i det samlede konferencekoncept.

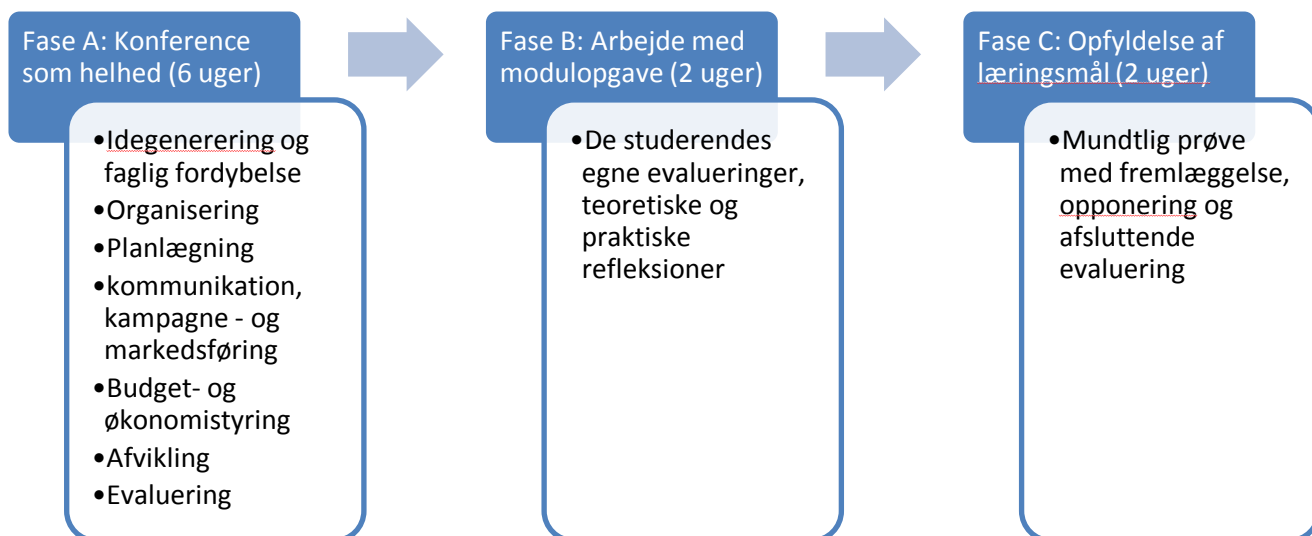

Fig. 2: Konferencekonceptet i tre hovedfaser

Denne proces har været muligt at gennemføre som tre iterationer i løbet af de to år, VIOL-projektet har eksisteret.

De tre iterationer

I **første iteration** (foråret 2013) valgte de studerende at arbejde henimod konferencen *"Havet som spisekammer"* med modul 4 som den primære interne målgruppe. For at kvalificere de studerendes faglige viden om fødevarerikkerhed (som er et væsentligt perspektiv i forbindelse med kendte konsumprodukter som fisk) og innovation af nye fødevarerprodukter med udgangspunkt i tang, blev der bl.a. fokuseret på lovgivning omkring fødevarerikkerhed og fødevarer kvalitet. I forbindelse hermed deltog de studerende i en konference om it-værktøjer til at monitorere og dokumentere fødevarerikkerheden i forhold til både enkelte fødevarerprodukter og samlede produktioner, som fx foregår i storkøkkener i privat og offentlig regi. *"Havet som spisekammer"* blev, som tidligere beskrevet gennemført af hele holdet, der valgte at organisere sig som en samlet netværksorganisering *med flad struktur* medieret af en bred vifte af sociale medier, Facebook, Twitter etc. og mere formelle it-platforme som Fronter (den fælles studieplatform), såvel som Google Doc var i spil. De sociale medier var dog ikke valgt ud fra et kommunikationsstrategisk perspektiv, men mere intuitivt med udgangspunkt i de studerendes hverdags erfaringer.

I **anden iteration** (efteråret 2013) valgte de studerende at sætte fokus på problemstillinger, barrierer og muligheder, der knytter sig til fødevarerindustriens brug af fødevarer kemi i konferencen *"Fødevarernes karneval"*. Fra underviser teamets side blev der sat styrket fokus på de velfærdsteknologiske kompetencer, der knyttede sig til strategisk ledelse og kommunikation, da det var et forholdsvis stort hold (25 studerende). For at styrke de studerendes interne arbejde med ledelsesopgaver blev der, ud over viften af digitale teknologier som var i brug i første iteration, drøftet ejerskab, koblingen mellem de digitale

velfærdsteknologier og gennemsigtighed i beslutningsprocesser ⁶. Endvidere blev der udviklet digitale metoder til løbende opfølgning på opgaveopfyldelse og konferenceøkonomi via fælles dokumenter på studieplatformen Fronter. Holdets størrelse betød også, at de studerende i forhold til konferencen og de forskellige workshops⁷ fik en række konkrete erfaringer og en bred vifte af muligheder i forhold til at udvikle egen hjemmeside og blogs, brug af QR-kode ved markedsføring, digitalt tilmeldingssystem og evaluering såvel som til selvstændigt at vælge og konstruere software som markedsføring via anvendelse af forskellige medier.

I tredje iteration (efteråret 2014)

Underviserteamet har i denne iteration valgt at styrke fokus på de faglige muligheder, der ligger i konferencen og specielt de tilknyttede studenterledede workshops. Det konkrete indhold af konferencen og workshops er endnu under udvikling ud fra arbejdstitlen ”Fødevarerikkerhed, bæredygtighed, ledelse og velfærdsteknologi”. Konferencen bliver den sidste under VIOL-projektet og afvikles i perioden uge 46, 2014 til uge 04, 2015, og foreløbig er de studerendes arbejdstitel ”Mad på farten”.

Velfærdsteknologi

Omlægningen af undervisningen har gennem konferencerne muliggjort, at de studerende har udviklet erfaringer og opnået øget indsigt i en lang række programmer, software og teknikker, digitale teknologier og kommunikationsværktøjer. I forløbet er der udviklet og bl.a. arbejdet med følgende:

- Hjemmeside⁸: Udvikling af egne hjemmesider relateret til konferencen
- Digitalt tilmeldingssystem⁹: Oprettelse og udvikling af indhold i online bookingsystem
- Digital markedsføring¹⁰ via sociale medier, som Facebook, Twitter mv.
- Onlinekommunikation: Blogs¹¹, som er blevet inkorporeret i egen hjemmeside samt anvendelse af andre weblogs herunder Ankerhus’ blog.
- Digitalt evalueringssystem: Oprettelse og udvikling af indhold i evalueringssystemer til brug for konference deltagere.
- QR kode Udvikling og opsætning af QR kode til plakater, flyers etc.
- Film-, billede- og lydoptagelser: Optagelser af konference og workshops.
- Google Doc: Anvendelse af Google Doc, som skriftlig kommunikationsplatform
- Fotostory/videos¹²: Udvikling af egen fotostory/video ved anvendelse af freewareprogrammer (film, billeder, lyd etc.).

⁶ Fx at Fronter skulle bruges som primære kommunikationsforum, hvor beslutninger skulle kunne følges og facebook var primært af social og uformel kommunikation

⁷ Der blev således etableret en række workshops: ”Smag på fremtidens fødevarer”, ”Find din indre bonderøv”, ”Spis Sorø - Vildt og lokalt”, ”NOAH - Guld eller grønne skove” og ”Honingbiernes eksistens”.

⁸ Fødevarernes karneval: [http://modul10-konference.123hjemmeside.dk/ Havet som spisekammer, program: http://www.kost.dk/sites/default/files/uploads/public/Professionsafdelingen/invitation_-_havet_som_spisekammer.pdf](http://modul10-konference.123hjemmeside.dk/Havet_som_spisekammer_program)

⁹ Fødevarernes karneval: <http://billetto.dk/foedevarerneskarneval>, [Havet som spisekammer: http://billetto.dk/havetsomspisekammer](http://billetto.dk/havetsomspisekammer)

¹⁰ Markedsføring: <http://www.ankernyt.dk/?p=251>

¹¹ Havet som spisekammer: <http://www.havetsomspisekammer.blogspot.dk/>

¹² Havet som skraldespand: <http://youtu.be/pg7aS5F3egk>;

Du bliver hvad du fisker: <https://www.youtube.com/watch?v=G18WxmZJAwk>

- Platformen Fronter: Øget anvendelse af Fronter til intern kommunikation og dialog, systemer til struktur ift. opgavedeling, fælles generede dagsordener og referater, styringsdokumenter etc.

Det at arbejde strategisk med teknologivalg og få erfaringer med teknologianvendelse har været med til at øge de studerendes opmærksomhed på mulighederne for egen rammesætning af det faglige indhold. Men også de udfordringer og barrierer, der er en konsekvens af teknologimedieret samarbejde samt de dilemmaer, der kan knytte sig hertil (jf. også Hansbøl, 2014). Det har været med til at nuancere de studerendes professionsforståelse og forholde sig til egen og andres rolle i forbindelse med konferencen (jf. også Edwards, 2010; Dubret, 2014; Huniche & Olesen, 2014, der har interessante refleksioner over behovet for 'relationelle handleevne').

Evalueringsformer

Det har været nødvendigt at tænke en flerhed af evalueringsformer ind i undervisningen. Komplexiteten i at arbejde som hold, arbejdsgrupper og projektledelse - og som undervisersteam, konsulenter og styregruppe, men ikke mindst at arbejde aktionsrettet og videnskabende stiller krav om nuanceret og løbende evalueringer:

- De *formative* (løbende evalueringer), der blev gennemført på såvel studenter- som underviserinitiativ og som blev fastholdt af planlagte møder, (dagsorden og referater, der blev akkumuleret og delt på Fronter (den fælles studieplatform).
- Den *skriftlige modulevaluering*, der er rettet mod læringsmålene fra bekendtgørelsen og rettet mod at belyse studiemiljøet.
- Den *mundtlige evaluering* umiddelbart efter afviklingen af konferencen.
- *Summative evalueringer* blandt undervisersteamet i forbindelse med modulprøven og teammøder.
- *Fokusgruppeinterview* foretaget af undervisere med en mindre gruppe studerende på modul 14, for at få deres retrospektive blik på konferencen.¹³

De forskelligartede evalueringer giver et tydeligt billede af, at den omlagte undervisning har haft betydning for både de studerendes læring, den interne og eksterne forståelse og profilering af UCSJ såvel som betydning for praksisrelationer.

Konferencen – et relevant succeskriterie

Flere studerende fremhæver det at arbejde med konferencekonceptet som *et væsentligt element i sig selv*. Det pointeres af studerende på modulet og det pointeres også i det fokusgruppeinterview, der er foretaget med studerende et år efter afviklingen. Således italesætter en studerende:

"Jeg vil helt sikkert brande mig på, også på mit CV, at jeg har været med til at lave en konference" (Fokusgruppeinterview, modul 14-studerende).

Konferencen får dermed tillagt en værdi, der rækker ud over studiet og ind i deres fremtidige profession og arbejdsliv. Som undervisere ser vi, at det er nærliggende at tillægge den materialiserede praksis stor betydning i sig selv. Det sker på baggrund af de erfaringer, der er kommet ud af et fuld-skala-projekt:

¹³ Fokusgruppeinterview med 4 BA-studerende, (tidligere M10-studerende) den 3. maj 2014 v. Helle Storm og Helle Hillers

Kvaliteten i selve konferencen med workshop, innovation af nye fødevarer ud fra råvarer som tang og insekter, eksponeringen gennem markedsføring på sociale medier (jf. tidligere) internt på uddannelsen og i UCSJ, deltagernes refleksioner og positive evalueringer, netværksopbygning og uformelle tilbagemeldinger fra eksterne aktører, de studerendes konkrete digitale innovationer i form af hjemmesider og blogs.

Således er de studerendes kontakt til praksis blevet styrket, bl.a. når studerende inviterer, samarbejder og skaber netværk til og mellem lokalsamfund og fagpersoner i offentlige- og private virksomheder, NGO'er og andre frivillige organisationer, der også kan være med til at påvirke den samfundsmæssige udvikling.

Der er bred konsensus om, at de enkelte konferencer har været en succes, hvad angår afvikling og eksponering. Den konkrete begrundelse herfor er dels at finde i deltagerevalueringer (foretaget som skriftlige konferenceevalueringer (survey monkey)), dels i respons fra eksterne aktører samt underviser- og forskerevalueringer.

Opfyldelse af læringsmål – endnu et succeskriterie

Såvel forsker, underviserteam og de studerende italesætter, at de studerende har opnået kompetencer i relation til modulets tematik, bl.a. i forhold til organisation og ledelse: *”Vi har fået lov til at udforme konferencen, stort set, som vi selv ville. [Det] har givet en masse læring omkring gruppearbejde, organisation og ledelse”* (Skriftlig evaluering, 2013).

De studerendes *fagidentitet* er blevet styrket gennem interdisciplinært arbejde i forbindelse med konferencerne. Eksempelvis i forbindelse med *”Fødevarernes karneval”*, hvor der var forskeroplæg fra RUC, DTU og Fødevarestyrelsen og derudover studenterdrevne workshops om bl.a. fødevarerproduktion, risici i forhold til toksiske stoffer og drøftelse af selve grænseværdibegrebet. Forskellige interessenters faglige værdier og antagelser blev belyst, analyseret, vurderet og ikke mindst diskuteret, hvilket førte de studerende dybere ind i professionshorisonten. En anden dimension af de studerendes fagidentitet blev uddybet i forbindelse med *”Havet, som spisekammer”*, hvor der særligt blev arbejdet med produktudvikling af nye råvarer til en bæredygtig og sundhedsfremmende fødevarerproduktion, som fx tang.

Derudover betyder de studerendes arbejde med *strategisk kommunikation og markedsføring* af konferencerne, at de studerende har fået øget viden, såvel om egen uddannelse og kompetencer, som om professionsfeltet. Således fremhæver en studerende, at det har været: *”en spændende udfordring at skulle kontakte og lave aftaler med andre professionelle mennesker”* (Skriftlig modulevaluering 2013).

Ligeledes har de studerendes arbejde med at præcisere conferenceindhold, mål, resultater og eksterne målgrupper været med til at ekspliciterer grundlæggende antagelser og spørgsmål: Fx er insekter fødevarer eller foder?

Endelig og ikke mindst har det haft betydning for de studerendes læring, at de har haft mulighed for at udvikle deres teknologiske forståelse og kompetencer (technological literacy) integreret i en undervisnings- og praksissammenhæng, hvor de teknologiske løsninger har betydning for proces og resultat.

Processen som succeskriterie – koblingen mellem teori og praksis

De studerende peger i deres evaluering på det frugtbare i, at *”teori er omsat til praksiserfaring - både i forhold til kommunikation, ledelse og økonomi”* (skriftlig evaluering 2013) og peger på den synergi, der har ligget i, at der i tilknytning til modulet har indgået kontakter til eksterne konsulenter, oplægsholdere mv. samt flere virksomhedsbesøg bl.a. til Næstved Madservice: *”Det virker godt for mig at se og høre, hvordan tingene foregår i praksis. Her handlede det om elektronisk(teknologi) kontrol. Eksamenslæsning kombineret med konference”*. (Skriftlig modulevaluering 2013).

Den studerende konkluderer efterfølgende: *”Man har afprøvet sin teori og sine kompetencer i praksis - fagligt og kommunikativt”* og *”Når jeg læser teorien, kan jeg let koble det på arbejdsprocessen under konferencen”*. (Skriftlig modulevaluering 2013)

Et integreret fokus på udvikling af *relationskompetence* og metoder til *konflikthåndtering* gennem hele forløbet har skabt øget opmærksomhed på de udfordringer og mulige løsninger, som de studerende kan møde i en fremtidig arbejdssituation. Den udbredte brug af digitale medier, i forbindelse med konferencen og de studerendes deling af interne dokumenter ¹⁴, har imidlertid også været med til at styrke de studerendes opmærksomhed på muligheder og barrierer og behovet for udvikling af særlige procedurer fx ved opstart, bl.a. i forbindelse med grænsesætning og konflikthåndtering:

”At være med i projektledelsen, det var problemfyldt, men det giver nogle gode erfaringer med, hvad der kan vente en - hvis ledelsesmuligheden byder sig. Det at arbejde organisatorisk og struktureret, og opleve hvor besværligt det kan være, men samtidig lærerigt.” (Skriftlig modulevaluering 2013)

Undervisningsbegrebet udfordret – ’studentertilfredshed’ som succeskriterie

Konferencen, herunder den differentierede brug af velfærdsteknologi, har været med til at nudge de studerende ud i et ’kaosrum’ og ud af deres kendte tryghedszone, hvor det at kunne mødes kollaborativt på fx Fronter og Google Doc har spillet en central rolle for kvaliteten i forløbet for alle, studerende som undervisere.

For studerende, der foretrækker en læring, som er ensbetydende med lærerstyring, forudsigelighed, informerende og øvelsespræget undervisning, kan denne undervisningsform skabe en negativ oplevelse og måske også oplevelse af øget sårbarhed. Som en studerende skriver med bevidsthed om egne foretrukne læringsstile:

”Jeg lærer bedst ved, både selv at læse stoffet og få det gennemgået (på den ene eller anden måde) på klassen. Det har jeg manglet meget på dette modul, da de fleste timer mest har handlet om konference.” (Skriftlig modulevaluering 2013).

¹⁴ Fx dagsordener, tidsstyringsdokumenter, oversigter over potentielle oplægsholdere, der er kontakttet, programudkast, udvikling af workshopguides og udvikling af evalueringsskemaer.

For andre studerende har den åbne studenterstyrede læringsstil været en berigende undervisningstilgang:

”Jeg synes, det var spændende og mit læringsudbytte har været optimalt. Jeg har virkelig haft en fornemmelse af, at dette her har været et af de bedste moduler gennem forløbet, og der har været mange gode. Jeg nyder at kunne få lov til at fordybe mig i ting og bruge hænderne og hovedet selv i praksis.” (Skriftlig modulevaluering 2013).

”Fortsæt med at lav konferencen. Det er sådan en god og lærerig proces, at jeg har været igennem. Sådan en fornøjelse og lad være med, at lave alle de små opgaver ved siden af. Hovedfokus: Konferencen” (Skriftlig modulevaluering 2013)

De studerendes forskellige tilgange og forståelser af læring stiller særlige krav til underviserne om at reflektere over følgende spørgsmål:

- Hvordan kan underviserne stilladsere og understøtte studerende med særlig behov for ‘klasseundervisning’ og samtidig differentiere behov for faglig og social støtte? (Hansen & Nielsen, 1999)
- Hvordan kan underviserne øge trygheden – og skal vi øge trygheden?
- Hvordan understøtter underviserne de studerendes ‘foretagsomhed’ i sammenhæng med tryghed (Kirketerp, 2009)?

Studenterevaluering: ”Som sædvanlig finder man den røde tråd i modulet til sidst”

Konferencen har været en omfattende opgave, hvilket de studerendes engagement og tidsforbrug også vidner om. Af de løbende tilbagemeldinger og de skriftlige evalueringer fremgår det, at hovedparten af de studerende har brugt mere end 35 timer/uge (79%), heraf hele 31% studerende har anvendt mere end 45 timer/uge og en mindre gruppe studerende har anvendt under 30 timer/uge.

De studerendes forskellige engagement og involvering i forløbet kan i projekter som dette være med til at skabe særlige udfordringer, da de studerende som en samlet organisation er særligt afhængige af hinanden, som samarbejdspartnere og som leverandører til et fælles produkt. Ikke mindst i forhold til studie- og arbejdsmiljøet udgør det en konfliktnast, hvilket kunne være interessant at undersøge nærmere.

Læringsperspektiv – hvad fremmer læring?

Erfaringerne og evalueringerne viser samstemmende, at det vigtigste forhold i omlægningen og læringsudbyttet er, at konferencen bliver afviklet reelt, hvilket vil sige, at *aktiviteten har betydning for andre* end holdet og undervisere. Erfaringerne fra den omlagte undervisning viser endvidere, at der er mange forhold, der fremmer læringen hos de studerende. Det at organisere undervisningen med projektledelse, arbejdsdefinerede teams og ad hoc grupper har været med til at forandre læringskulturen og har skabt nye samarbejdsformer og nye roller både for studerende, undervisere og leder(e) på studiet.

Kontakten til virksomheder, der bidrager som oplægsholdere eller som sponsorer, samt ikke mindst samarbejde med forsknings- og myndighedsrepræsentanter såvel som NGO'er som

oplægsholdere eller deltagere i konferencen er med til at styrke de studerendes forståelse af egen faglighed og faglige identitet.

Relationerne internt på studiet til studerende på tidligere moduler (modul 4) har også vist sig at skabe en særlig læring (Agyris, 1999), da de studerendes arbejde med planlægning, invitation og markedsføring til yngre årgange af studerende, der til gengæld har bidraget med video og fotostory på konferenceprogrammet, dels har ført holdet 'tilbage' i deres egen læringsproces, dels muliggjort en tættere relation med studerende fra andre moduler.

Anvendelse og udvikling af den digitale praksis i forbindelse med konferencen og de enkelte workshops har yderligere skærpet de studerendes viden om og færdigheder i anvendelse af (velfærds)teknologi såvel i forhold til samarbejdsformer og -flader som i forhold til den interne- og eksterne kommunikation.

Fremadrettet

Som en konsekvens af de positive erfaringer med og muligheder for udvikling af den omlagte undervisning er konferencekonceptet blevet indskrevet i modulbeskrivelsen, således at der også fremadrettet vil blive arbejdet videre med velfærdsteknologi og innovative eksperimenterende læringsrum såvel i et sundhedsfremmende som i et bæredygtigt perspektiv efter VIOL-projektets afslutning.

Referencer

Agyris, C. (1999). *Why Individuals and Organizations have Difficulty in Double-loop Learning*. Oxford, Blackwell

Dupret, K. (2014). Sundhedsfaglig uddannelse og læringsteknologier IN L. Hunnicke og F. Olesen: *Teknologi i sundhedspraksis*, Munksgaard

Engelstrøm, Y. (2007). Ekspansiv læring. In Illeris, K (red.) *Læringsteorier, 6 aktuelle forståelser*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag

Edwards, A. (2010). *Being and Expert professional practitioner – The relational turn in expertise*. London Springer

Hansbøl, M. (2014). *Flere veje til at begribe og håndtere teknologi i professionsarbejdet*, Dansk Pædagogisk Tidsskrift 3/2014 s. 36-44

Hansen, J. T. & Nielsen, K. (red.), (1999). *Stilladsering - en pædagogisk metafor*, Forlaget Klim

Hunnicke, L. og F. Olesen (2014). *Teknologi i sundhedspraksis*, Munksgaard

Illeris, K. (2013). *Transformativ læring og identitet*, Samfundslitteratur

Kirketerp, A. (2009). *Sådan fremmer underviseren de studerendes foretagsomhed*. Idea Midtjylland. Magasin om projektet "Undervisning i et foretagsomhedsperspektiv

Lave, J. & E. Wenger (2003). *Situeret læring – og andre tekster*, København: Hans Reitzels Forlag

Madsen, K.D. (2013). *Unfolding Education for Sustainable Development as Didactic Thinking and Practice*. Sustainability 2013, 5(9), 3771-3782: <http://www.mdpi.com/2071-1050/5/9/3771>

Matthiesen, M. N., Møller, H. & Nielsen, S. S. (2014). *Strategisk aktionslæring – Når medarbejdere og ledelse udvikler organisationen gennem praksis*, København: Akademisk Forlag

Nielsen, H. K. (red.) (2006). *Kritik som deltagelse*. Forlaget Klim. Århus.

Staubæs, D. et al (2014). *Læringslaboratorier og -eksperimenter*, Aarhus Universitetsforlag

Wals, A.E.J., N. van der Hoeven & Blanken, H. (2009). *The acoustics of social learning processes that contribute to a more sustainable world*. Wageningen Academic Publishers, The Netherlands

Wals, A.E.J. (2012). *Shaping the Education for Tomorrow: 2012 Full-length Report on the UN Decade of Education for Sustainable Development*, UNESCO Education Sector. s. 8-12 og 17-34

Wenger, E. (2004). *Praksisfællesskaber*. København: Hans Reitzels Forlag

Aagaard Nielsen, K., Steen Nielsen, L.B. & Olsøn, P. (2006). Deltagelse som kritik. (Participation as Critique). In Nielsen, H. K. (red.). *Kritik som deltagelse*. Forlaget Klim. Århus.